

УДК 339.92

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.196.117-122>**Хоманець В.А.**

кандидат економічних наук

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Khomanets Volodymyr

PhD in Economic Sc.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

<https://orcid.org/0009-0004-0564-374X>

ВАРІАТИВНІ СЦЕНАРІЇ РОЗБУДОВИ ПОСТНЕОЛІБЕРАЛЬНОЇ МОДЕЛІ СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПОРЯДКУ

У статті розкрито змістовну сутність ключових сценаріїв розбудови у глобальних координатах постнеоліберальної моделі світового економічного порядку, а саме: європейського та американського проєктів, а також Пекінського, Мумбайського та Сеульського консенсусів. Констатовано, що вони принципово відрізняються між собою за пріоритетними напрямками реформування національних економік, а отже – детермінують варіативність моделей реалізації державами стратегій конкурентного розвитку у глобальних координатах. Встановлено, що формування постнеоліберальної моделі світового економічного порядку передбачає суттєве доповнення положень Вашингтонського консенсусу в частині розбудови системи інституцій, здатних ефективно регулювати процеси сучасної структуризації глобальних ринків та формування нових їх сегментів. Водночас на регіональному рівні пошук ефективної постнеоліберальної моделі світового економічного порядку передбачає значну активізацію багатосторонніх переговорів між державами щодо його ключових структурних параметрів.

Ключові слова: світовий економічний порядок, реконфігурація світового економічного порядку, постнеоліберальна модель світового економічного порядку, європейський проєкт, американський проєкт, Пекінський консенсус, Мумбайський консенсус, Сеульський консенсус.

VARIABLE SCENARIOS FOR THE DEVELOPMENT OF A POST-NEOLIBERAL MODEL OF THE WORLD ECONOMIC ORDER

The article reveals the substantive essence of the key scenarios for the development of a post-neoliberal model of the world economic order in global coordinates, namely, the European and American projects, as well as the Beijing, Mumbai and Seoul Consensus. It is stated that they are fundamentally different from each other in terms of the priority areas of reforming national economies, and therefore, they determine a significant variation in the models of implementation by states of competitive development strategies in the context of globalization.

It is determined that the development of scenarios for the transition of the world community to a post-neoliberal model of the world economic order is primarily associated with a sharp criticism of the Washington Consensus, which prompts it to develop a number of consensus models of competitive development proposed to less developed countries. The author establishes that the formation of a post-neoliberal model of the world economic order involves a significant addition to the provisions of the Washington Consensus in terms of building a system of institutions capable of effectively regulating the processes of modern structuring of global markets and the formation of new segments thereof. At the same time, at the regional level, the search for an effective post-neoliberal model of the world economic order involves a significant intensification of multilateral negotiations between states on its key structural parameters.

It is stated that every country in the world has the right to implement its own unique trajectory of competitive development while achieving such universal strategic priorities as: increasing investment in the development of modern infrastructure, balanced development of national economies, ensuring social protection of the population, achieving a high level of public administration, as well as comprehensive protection of public and private investment and ensuring food security. It is substantiated that in modern conditions, the so-called «tiered» development of the world economic order has the greatest prospects, which involves establishing modes of functioning of individual global networks, markets and sectors of the world economy. It is this theoretical design of the post-neoliberal model of the world economic order that can ensure a deep convergence of economic interests of key actors in international relations.

Keywords: world economic order, reconfiguration of the world economic order, post-neoliberal model of the world economic order, European project, American project, Beijing Consensus, Mumbai Consensus, Seoul Consensus.

JEL classification: F 29, F 42, H 77.

Постановка проблеми. Нищівна поразка СРСР у Холодній війні значною мірою зміцнила позиції представників неолібералізму у теоретичному дискурсі світового порядку, котрі дедалі більшу увагу акцентують на питаннях щодо ролі американських цінностей у руйнуванні радянської ідеології, динамізації процесів економічного глобалізму, а також утвердженні у глобальних координатах демократичних і ринкових цінностей, прав і свобод людини. Вже у кінці ХХ ст. неолібералізм набув у західній економічній науці статусу мейнстріму як найбільш адекватна теоретична відповідь на значне гальмування темпів макроекономічного зростання західних держав, викликане нафтовими кризами 1970-х років. Неоліберальна модель глобального економічного розвитку, ґрунтуючись на повній лібералізації транскордонного руху капіталу, гнучких ринках праці і децентралізованих відносинах між працею і капіталом, значному послабленні національного економічного суверенітету та делегуванні частини традиційних функцій державного управління на міжнародний і наднаціональний рівні, в останнє десятиліття зазнає гострої критики. Її основні причини криються насамперед у недостатньому урахуванні неолібералізмом кардинальної зміни розстановки країнних сил на політико-економічній карті світу у зв'язку з формуванням нових регіональних центрів глобального економічного суперництва. Дана обставина значною мірою актуалізує питання щодо реалізації у глобальних координатах варіативних сценаріїв постнеоліберальної моделі світового економічного порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових праць, котрі містять найбільш глибоке теоретико-методологічне розроблення проблематики світового економічного порядку та його реконфігурації у глобальних умовах, слід відзначити роботи значної кількості українських та зарубіжних учених, зокрема, З. Бжезинського [1], О. Булатової [22], Р. Вейда [16], Р. Дж. Вільямсона [17; 18; 19], Р. Даліо [3], Т. Девіса [4], А. Дрейнівля [6], А. Ескобара [7], Г. Кіссінджера [11], К. Кулаковського [25], В. Марчука [26], С. Ткаленко [27], Ф. Фукуями [8], Н. Хомскі [2] та багатьох інших представників наукової спільноти. На основі комплексного узагальнення сформульованих ними наукових ідей, можемо зробити аргументований висновок щодо надскладної економічної природи світового порядку та виокремлення у його внутрішній структурі цілої низки підсистем – політичної, економічної, соціальної, науково-технічної, інноваційної, культурної, екологічної, релігійної, безпекової тощо. Відтак – лише на основі їх глибокої конвергенції стає можливим формування цілісного теоретичного уявлення про світовий порядок як ключовий механізм забезпечення мирного співіснування народів і націй. Попри це, потребують подальшого ґрунтового дослідження процеси реконфігурації світового економічного порядку в умовах докорінного оновлення механізмів конвергенції національних інтересів держав з метою забезпечення мирного співіснування народів і націй, насамперед засобами економічної дипломатії.

Метою статті є обґрунтування ключових контурів

та варіативних сценаріїв розбудови постнеоліберальної моделі світового економічного порядку у глобальних умовах значного посилення конфліктогенного характеру міжнародних відносин та загострення викликів глобального економічного розвитку.

Виклад основних результатів дослідження. У сучасному науково-практичному дискурсі виокремлюють цілу низку варіативних сценаріїв переходу світової спільноти до постнеоліберальної моделі світового економічного порядку. Йдеться насамперед про європейський та американський проекти, котрі у принципово різний спосіб підходять до питання щодо подальших трендів його реконфігурації [20]. Що стосується європейського проекту, то він передбачає формування якісно нових рівнів владних відносин та каналів міждержавного кооперування, здатних не допустити воєнних конфліктів у європейському регіоні. З огляду на це, важливим компонентом динаміки європейського проекту є механізм розширення, який вже сьогодні активно апробується ЄС, а отже – вже у недалекому майбутньому може бути застосований для інтеграції національних економік до постнеоліберальної моделі світового економічного порядку.

Натомість американський проект є значно менш формальним, оскільки спирається на міждержавні домовленості, міждержавну коопераційну взаємодію, потужне дипломатичне та ідеологічне лідерство США, повагу до сформованих неоліберальною політикою ринкових сил, а також недосягну для будь-якої іншої держави світу військову силу Сполучених Штатів Америки, реалізовану через мережі військових баз, океанський флот і милітаризацію космічного простору. Між тим, попри переваги і недоліки обох проектів світова економіка потребує подальшої розбудови системи глобального врядування, яке могло б належним чином враховувати надзвичайну крихкість і складність глобального життя.

Розроблення сценаріїв переходу світової спільноти до постнеоліберальної моделі світового економічного порядку пов'язане також з гострою критикою Вашингтонського консенсусу, яка спонукає її до розроблення цілої низки консенсусних моделей конкурентного розвитку, пропонує менш розвинутих країн світу. Зокрема, завдяки реформуванню самого Вашингтонського консенсусу цілком можливим є утвердження його новітньої версії у форматі «Вашингтонський консенсус 2.0». Останній, на думку Дж. Марангоса, має передбачати широке впровадження державами запобіжних антикризових заходів. Своєю чергою, Н. Бердсолл, А. Торре та Р. Менезес відзначають необхідність розбудови розвинутого соціального сектору, а Дж. Стігліц та Н. Бердсолл – розвиток інститутів [12].

На засадах постнеолібералізму пропонується також доповнити положення Вашингтонського консенсусу в частині розбудови системи інституцій, здатних ефективно врегулювати процеси сучасної структуризації глобальних ринків та формування нових їх сегментів [19]. Що ж стосується лібералізації цін, то вона має орієнтуватись на межу рівня інфляції не вище 40% з метою забезпечення нормальних темпів

макроекономічного зростання держав. Одночасно у глобальних координатах має також бути сформована принципово нова інвестиційна промислова політика з диверсифікованими інструментами стимулювання інвестиційної діяльності та покарання порушників, а також максимальним урахуванням економічних інтересів усіх груп стейкхолдерів.

Принагідно відзначимо також, що на регіональному рівні пошук ефективної постнеоліберальної моделі світового економічного порядку триває на основі активізації багатосторонніх обговорень ключових його структурних параметрів. Альтернативними сценаріями її формування є Пекінський, Мумбайський та Сеульський консенсуси, котрі принципово відрізняються між собою за пріоритетними напрямками реформування національних економік у глобальних координатах. Що стосується Пекінського консенсусу, то він фактично спирається на такі пріоритети глобального розвитку як: поетапність структурного реформування національних економік, динамізація їх інноваційного розвитку та експериментування, експортно орієнтоване економічне зростання, державний капіталізм та авторитаризм політичної системи. Саме зазначені риси Пекінського консенсусу протиставляють його Вашингтонському консенсусу [18].

При цьому визнається, що Китай перебуває на сьогодні у процесі пошуку принципово нової моделі світового економічного порядку, який, з одного боку, спирається на традиційні міждержавні економічні відносини, а з другого – максимально враховує би усі існуючі між державами культурні та політичні диференціації [5]. З огляду на це, в останні роки китайська дипломатія дедалі більшою мірою просуває ідею щодо доцільності переведення системи світового економічного порядку на засади загального партнерства з реалізацією таких його засадничих механізмів як: політична координація, економічне співробітництво, безпекова взаємодопомога, а також соціально-культурний обмін з міжнародними гравцями [21].

Своєю чергою, Мумбайський консенсус є значно ближчим до Вашингтонського консенсусу та орієнтується на динамічну розбудову у національних економіках внутрішніх платоспроможних ринків, значне розширення у соціальній структурі суспільства держав середнього класу, активізацію підприємництва та інноваційного розвитку, політичну децентралізацію та плюралізм, а також неекспансивну політику міжнародного співробітництва [23]. Нарешті, погоджений за зустрічі лідерів Великої двадцятки у 2010 р. Сеульський консенсус визнає абсолютну недоцільність глобального поширення ультраліберального ринку. Відтак – кожна держава, згідно його засадничих принципів, має право на реалізацію своєї власної унікальної траєкторії конкурентного розвитку з одночасним досягненням таких універсальних для усіх країн світу його стратегічних пріоритетів як-от: нарощування інвестиційних капіталовкладень у розбудову сучасної інфраструктури, збалансований розвиток національних економік, належний рівень соціального захисту населення та висока ефективність чинних систем державного управління, а

також всебічний захист державних і приватних інвестицій та забезпечення продовольчої безпеки [24].

У теоретичному вимірі постнеоліберальну модель світового економічного порядку слід розглядати, на нашу думку, через призму цілої низки ключових концепцій, сукупність яких може дати повне уявлення про нього як цілісну конструкцію. Йдеться, зокрема, про *laissez-faire* або економіко-ліберальну перспективу; меркантилістську перспективу з прагненням держав здобувати матеріальний добробут та нарощувати свою силу; структуралістську перспективу з її економічним детермінізмом та екстенсивною експлуатацією природних факторів; реалізм з його конкуренцією та лідерством; а також марксизм з класовими суперечностями та конструктивізм із соціальними та ідеалістичними чинниками конкурентного розвитку. При цьому доволі обнадійливі перспективи має, на нашу думку, так званий «шелонований» розвиток світового економічного порядку, який передбачає встановлення режимів функціонування окремих глобальних мереж, ринків та секторів світової економіки. Саме такий теоретичний дивизин постнеоліберальної моделі світового економічного порядку здатен забезпечити глибоку конвергенцію економічних інтересів ключових акторів міжнародних відносин.

Цілком природним є той факт, що самого існування правил недостатньо для ефективного функціонування системи світового економічного порядку, оскільки вони можуть набувати неліберального характеру. Натомість ліберальність в обов'язковому порядку передбачає загальну рівність суб'єктів міжнародних економічних відносин та наявність у них невід'ємних індивідуальних і колективних свобод. З огляду на це, постнеоліберальний світовий економічний порядок в обов'язковому порядку має передбачати політику розвитку вільних міжнародних ринків з повною свободою вибору державами форматів і механізмів своєї участі у них.

З урахуванням подібного роду тривимірності світового економічного порядку можна прогнозувати розбудову доволі диверсифікованих просторових форматів, моделей та технологій участі держав у його постнеоліберальній моделі. При цьому діяльність національних урядів має передбачати вибір дій, стратегій та інструментів, котрі можуть мати різну ефективність. Це означає, що у структурі режиму функціонування національних економік за умов постнеоліберального світового економічного порядку має бути ідентифікована ціла низка типів національних політик, з яких кожна держава робитиме свій свідомий вибір. До таких типів Д. Родрик відносить наступні: заборонені дії; перемовини та взаємні коригування; незалежні дії; багатостороннє врядування [14].

У розвиток попередньої думки, маємо робити максимально об'єктивні й неупереджені оцінки щодо сформованого на сьогодні світового економічного порядку, а також стратегічних пріоритетів його трансформації у постнеоліберальну модель. Справа в тому, що лібералізація режиму міжнародної торгівлі у другій половині ХХ ст. не була результатом політики однієї

країни (навіть гегемонічного типу), а стала результатом компромісних міждержавних домовленостей щодо тарифів у рамках доволі широкого кола світових акторів. Якщо ж оцінювати наслідки такої лібералізації, то ще наприкінці ХХ ст. А. Стейн аргументовано доводить, що лібералізація призвела до більш вільної, а не повністю вільної торгівлі; сформувала субсистемні порядки, а не глобальний порядок; а також легітимізувала меркантилістські та протекціоністські практики ексклюзії та дискримінації, не забезпечивши при цьому світове суспільство достатнім обсягом публичних благ [15].

Між тим, конкурентні умови розвитку світогосподарської системи, котрі панували у період функціонування закритих національних економічних моделей, на сучасному етапі її еволюційного поступу дедалі більшою мірою збагачуються принципово новими формами, рівнями і механізмами взаємодії суб'єктів міжнародних економічних відносин. Це набуває свого матеріального втілення насамперед у значному посиленні взаємозв'язків і взаємозалежностей між національними економіками, за яких щонайменші зміни макроекономічної динаміки в одних країнах відразу справляють вплив на розвиток економік інших держав та цілих регіонів. В якості прикладу наведемо, зокрема, запровадження посиленних заходів захисту аграрного сектору держав-лідерів. Ні для кого не секрет, що вони справляють украй негативний вплив на товаровиробників у менш розвинутих країнах, а отже – на усю динаміку їх макроекономічного зростання, спроможність обслуговувати свою зовнішню заборгованість та купувати на глобальному ринку необхідні товари і послуги [9]. Цілком природно, що подібні взаємозв'язки об'єктивно вимагають від світової спільноти глибокої ревізії існуючих теоретичних поглядів як на світовий економічний порядок в цілому, так і режими функціонування світової фінансової та торговельної систем, а також діяльність наднаціональних інститутів регулювання світової економіки. У той самий час глибина, масштаби і темпи поширення світових економічних криз, їх синхронізація у просторі і часі засвідчують об'єктивну необхідність удосконалення механізмів національних антициклічних політик та політик макроекономічної стабілізації [13].

Доцільно також зауважити, що останні роки характеризуються появою принципово нових вимірів політико-економічної взаємодії держав і регіонів, котрі, на превеликий жаль, дотепер залишаються неврегульованими. Отже – вони нагально вимагають докорінного реформування пануючого на сьогодні неоліберального світового економічного порядку. Йдеться, зокрема, про такі виміри як: океанічний простір, використання полюсів планети та кіберпростору, економіка космосу та позапланетного простору, національні ядерні програми (Ірану, КНДР), кліматичні зміни і значне загострення глобальної екологічної проблеми та ін. [21]. Як підкреслює А. Гювен, Поствашингтонський консенсус знаменує собою значне розширення теоретичної парадигми світового розвитку, яке органічно доповнює ринкову орієнтацію ортодоксального неолібералізму якісно новим – соціально-політичним – виміром історичного поступу світового суспільства [10]. Цілком природно, що саме останній в обов'язковому порядку має знайти своє адекватне відображення у конфігурації постнеоліберальної моделі світового економічного порядку, який вже сьогодні має набути своєї чіткої теоретичної концептуалізації.

Висновки. Підбиваючи підсумок, слід підкреслити, що рух світової спільноти у напрямі розбудови постнеоліберальної моделі світового порядку передбачає реалізацію цілої низки сценаріїв. Головними з них є європейський та американський проекти, а також Пекінський, Мумбайський та Сеульський консенсуси. Постнеоліберальна модель світового порядку має діалектично та динамічно інтегрувати у своїй парадигмальній основі найбільш конструктивні методологічні елементи неолібералізму та неокейнсіанства, інституціоналізму та структуралізму, неомарксизму та глобальної політичної економії. Це дасть змогу сформувати принципово нову конфігурацію світового економічного порядку, яка буде здатною перетворити глобальний соціум на більш стабільний і передбачуваний. Перспективи подальших наукових досліджень охоплюють глибше розкриття конфігурації постнеоліберальної моделі світового економічного порядку з урахуванням синергетичної дії її об'єктивних та суб'єктивних компонентів, а також структурних параметрів глобальних ринків.

Список використаних джерел:

1. Brzezinski Z. (2008). *America and the World: Conversations on the Future of American Foreign Policy*. New York: Basic Books.
2. Chomsky N. (2003). *Hegemony or survival: America's quest for global dominance*. Macmillan, 304 p.
3. Dalio R. (2021). *Principles for dealing with the changing world order: Why nations succeed or fail*. Simon and Schuster.
4. Davies T. (2024). *World Order Transformation from the Grassroots: Global South Social Movements and the Transcendence of Established Approaches to International Change*. *International Political Sociology*, Vol. 18(1).
5. Dirlirk A. (2006). *Beijing Consensus: Beijing 'Gongshi.'* Who Recognizes Whom and to What End? Position Paper, *Globalization and Autonomy Online Compendium*.
6. Drainville A.C. (2013). *A history of world order and resistance: the making and unmaking of global subjects*. Routledge.
7. Escobar A. (2011). *Encountering development: The making and unmaking of the Third World*. Princeton University Press, Vol. 1. 344 p.
8. Fukuyama F. (2011). *The origins of political order: From prehuman times to the French Revolution*. Farrar,

Straus and Giroux.

9. Ghatak S. (2005). Introduction to development economics. Routledge, Pp. 322-332.
10. Güven A.B. (2018). Whither the Post-Washington consensus? international financial institutions and development policy before and after the crisis. *Review of International Political Economy*, Vol. 25. Iss. 3. Pp. 392-417.
11. Kissinger H. (2015). *World order*. Penguin Books, 432 p.
12. Marangos J. (2008). The evolution of the anti-Washington consensus debate: From 'post-Washington consensus' to 'after the Washington consensus'. *Competition & Change*, Vol. 12(3). P. 227-244.
13. Poruchnyk A., Kolot A., Ilnytsky D., Mielcarek P., Stoliarchuk Y. (2021). Global economic crisis of 2020 and a new paradigm of countercyclical management. *Problems and Perspectives in Management*, Vol. 19. Iss. 1. Pp. 397-415.
14. Rodrik D. (2023). Reimagining the global economic order. January 2023. URL: https://drodrik.scholar.harvard.edu/sites/scholar.harvard.edu/files/dani-rodrik/files/reimagining_the_global_economic_order.pdf
15. Stein A.A. (1999). The Hegemon's Dilemma: Great Britain, the United States, and the International Economic Order. *Theory and Structure in International Political Economy: An International Organization Reader*, Vol. 38(2).
16. Wade R. (2011). Emerging world order? From multipolarity to multilateralism in the G20, the World Bank, and the IMF. *Politics & society*, No. 39(3). Pp. 347-378.
17. Williamson J. (2008). Globalization and the Great Divergence: terms of trade booms, volatility and the poor periphery, 1782-1913. *European Review of Economic History*, Vol. 12(3). Pp. 355-391.
18. Williamson J. (2012). Is the «Beijing Consensus» now dominant? *Asia policy*, Vol. 13. Pp. 1-16.
19. Williamson J. (2004-2005). The strange history of the Washington Consensus. *Journal of Post Keynesian Economics*, Vol. 27(2). Pp. 195-206.
20. World Order. *Encyclopedia Pricetoniensis*. URL: <https://pesd.princeton.edu/node/696>
21. Xinbo W. (2018). China in search of a liberal partnership international order. *International affairs*, Vol. 94(5). Pp. 995-1018.
22. Булатова О., Панченко В., Іващенко О. (2023). Мегатренди міжнародного економічного розвитку і виклики економічній безпеці: потенціал управління політикою стійкості та протидії ризикам. *Modeling The Development Of The Economic Systems*, № 2. С. 215-222.
23. Голюк В.Я., Волощук С.Д. (2015). До питання вибору економічного консенсусу розвитку держави через моделювання заощаджень. Інвестиції: практика та досвід, № 8. С. 24-29.
24. Зубрицька Н.Б. (2012). Діяльність G 20 з подолання наслідків світової фінансової кризи. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія: Управління, № 4. С. 190-196.
25. Кулаковський К. (2016). Цивілізаційні параметри міжнародного економічного порядку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Економічні науки, № 19(2). С. 13-18.
26. Марчук В. (2015). Еволюція розуміння концепту міжнародний порядок епістемологічними спільнотами. *Гілея: науковий вісник*, Вип. 101. С. 427-432.
27. Ткаленко С. (2010). Новий міжнародний економічний порядок та економічна безпека. *Вісник THEU*, № 4. С. 121-128.

References:

1. Brzezinski Z. (2008). *America and the World: Conversations on the Future of American Foreign Policy*. New York: Basic Books. [in English]
2. Chomsky N. (2003). *Hegemony or survival: America's quest for global dominance*. Macmillan, 304 p. [in English]
3. Dalio R. (2021). *Principles for dealing with the changing world order: Why nations succeed or fail*. Simon and Schuster. [in English]
4. Davies T. (2024). *World Order Transformation from the Grassroots: Global South Social Movements and the Transcendence of Established Approaches to International Change*. *International Political Sociology*, Vol. 18(1). [in English]
5. Dirlik A. (2006). Beijing Consensus: Beijing 'Gongshi.' Who Recognizes Whom and to What End? Position Paper, *Globalization and Autonomy Online Compendium*. [in English].
6. Drainville A.C. (2013). *A history of world order and resistance: the making and unmaking of global subjects*. Routledge. [in English]
7. Escobar A. (2011). *Encountering development: The making and unmaking of the Third World*. Princeton University Press, Vol. 1. 344 p. [in English]
8. Fukuyama F. (2011). *The origins of political order: From prehuman times to the French Revolution*. Farrar, Straus and Giroux. [in English]
9. Ghatak S. (2005). Introduction to development economics. Routledge, Pp. 322-332. [in English]
10. Güven A.B. (2018). Whither the Post-Washington consensus? international financial institutions and development policy before and after the crisis. *Review of International Political Economy*, Vol. 25. Iss. 3. Pp. 392-417.

11. Kissinger H. (2015). *World order*. Penguin Books, 432 p. [in English]
12. Marangos J. (2008). The evolution of the anti-Washington consensus debate: From 'post-Washington consensus' to 'after the Washington consensus'. *Competition & Change*, Vol. 12(3). P. 227-244. [in English]
13. Poruchnyk A., Kolot A., Ilnytsky D., Mielcarek P., Stoliarchuk Y. (2021). Global economic crisis of 2020 and a new paradigm of countercyclical management. *Problems and Perspectives in Management*, Vol. 19. Iss. 1. Pp. 397-415. [in English]
14. Rodrik D. (2023). Reimagining the global economic order. January 2023. URL: https://drodrik.scholar.harvard.edu/sites/scholar.harvard.edu/files/dani-rodrik/files/reimagining_the_global_economic_order.pdf. [in English]
15. Stein A.A. (1999). The Hegemon's Dilemma: Great Britain, the United States, and the International Economic Order. *Theory and Structure in International Political Economy: An International Organization Reader*, Vol. 38(2). [in English]
16. Wade R. (2011). Emerging world order? From multipolarity to multilateralism in the G20, the World Bank, and the IMF. *Politics & society*, No. 39(3). Pp. 347-378. [in English]
17. Williamson J. (2008). Globalization and the Great Divergence: terms of trade booms, volatility and the poor periphery, 1782-1913. *European Review of Economic History*, Vol. 12(3). Pp. 355-391. [in English]
18. Williamson J. (2012). Is the «Beijing Consensus» now dominant? *Asia policy*, Vol. 13. Pp. 1-16. [in English]
19. Williamson J. (2004-2005). The strange history of the Washington Consensus. *Journal of Post Keynesian Economics*, Vol. 27(2). Pp. 195-206. [in English]
20. World Order. *Encyclopedia Pricetoniensis*. URL: <https://pesd.princeton.edu/node/696>. [in English]
21. Xinbo W. (2018). China in search of a liberal partnership international order. *International affairs*, Vol. 94(5). Pp. 995-1018. [in English]
22. Bulatova, O., Panchenko, V. & Ivashchenko, O. (2023). Mehatrendy mizhnarodnoho ekonomichnoho rozvytku i vyklyky ekonomichnii bezpetsi: potentsial upravlinnia politykoiu stiikosti ta protydii ryzykam [Megatrends of international economic development and economic security challenges: potential of management of sustainability policy and risk mitigation]. *Modeling the development of the economic systems*, No. 2. Pp. 215-222. [in Ukrainian].
23. Holiuk, V.Ya. & Voloshchuk, S.D. (2015). Do pytannia vyboru ekonomichnoho konsensusu rozvytku derzhavy cherez modeliuvannya zaoshchadzhen [To the question of choice of economic consensus for state development with modelling of savings]. *Investments: practice and experience*, No. 8. Pp. 24-29. [in Ukrainian].
24. Zubrytska, N.B. (2012). Activity of G-20 in mitigating world financial crisis outcomes. *Scientific Gerald of Academy of municipal management. Seria: Management*, No. 4. Pp. 190-196. [in Ukrainian].
25. Kulakovskiy, K. (2016). Tsyvilizatsiini parametry mizhnarodnoho ekonomichnoho poriadku [Civilisation parameters of international economic order]. *Scientific Gerald of Kherson State Universit. Seria.: Econoc Sciences*, No. 19(2). Pp. 13-18. [in Ukrainian].
26. Marchuk, V. (2015). Evoliutsiia rozuminnia kontseptu mizhnarodnyi poriadok epistemolohichnymy spilnotamy [Evolution of understanding of the concept of international economic order by epistemologic communities]. *Hileia: scientific Gerald*, Vol. 101, Pp. 427-432. [in Ukrainian].
27. Tkalenko, S. (2010). Novyi mizhnarodnyi ekonomichniy poriadok ta ekonomichna bezpeka [New international economic order and economic security]. *Gerald of TNEU*, No. 4. Pp. 121-128. [in Ukrainian].